

UDK:37.014(575.1)

Fazliddin ESONOV,
O'zbekiston Milliy universiteti tayanch doktoranti
E-mail: fazliddinesonov@gmail.com

ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ ИДЕЙ ДЖАДИДИЗМА В РАЗВИТИИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

Аннотация

В данной статье анализируется духовно-просветительское значение идей джадидизма в процессе развития Нового Узбекистана. Освещаются идеи свободомыслия, национального самосознания, науки, просвещения и прогресса, выдвинутые джадидами, в контексте современных реформ. Также научно обосновано место джадидского наследия в духовном возрождении общества в период независимости, а также его философские основы в воспитании молодого поколения в духе патриотизма, просвещения и гуманизма. Результаты исследования показывают актуальность джадидского учения в идеологической политике Нового Узбекистана.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, джадидское движение, просветительство, национальное самосознание, духовность, просвещение, реформы, прогресс, патриотизм, наследие джадидов.

THE SPIRITUAL AND EDUCATIONAL SIGNIFICANCE OF JADIDISM IDEAS IN THE DEVELOPMENT OF NEW UZBEKISTAN

Annotation

This article analyzes the spiritual and educational significance of Jadidism ideas in the development process of New Uzbekistan. It explores the concepts of free thought, national identity, enlightenment, and progress promoted by the Jadids, linking them to the context of modern reforms. The study also provides a scholarly justification of the role of the Jadid heritage in the spiritual renewal of society during the independence period and its philosophical foundations in nurturing the young generation in the spirit of patriotism, enlightenment, and humanism. The findings highlight the relevance of Jadidism doctrine in the ideological policy of New Uzbekistan.

Key words: New Uzbekistan, Jadid movement, enlightenment, national identity, spirituality, education, reforms, progress, patriotism, Jadid heritage.

YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA JADIDCHILIK G'OYALARINING MA'NAVIY-MA'RIFIY AHAMIYATI

Annotatsiya

Ushbu maqolada Yangi O'zbekiston taraqqiyoti jarayonida jadidchilik g'oyalarining ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada jadidlar ilgari surgan erkin tafakkur, milliy o'zlikni anglash, ilm-ma'rifat va taraqqiyot g'oyalari zamonaviy islohotlar bilan bog'liq holda yoritiladi. Shuningdek, mustaqillik davrida jamiyatning ma'naviy yuksalishida jadid merosining tutgan o'rni, yosh avlodni vatanparvarlik, ma'rifat va ezigulik ruhida tarbiyalashdagi falsafiy asoslari ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari Yangi O'zbekiston mafkuraviy siyosatida jadidchilik ta'limotining dolzarbligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, jadidchilik harakati, ma'rifatparvarlik, milliy o'zlik, ma'naviyat, ma'rifat, islohotlar, taraqqiyot, vatanparvarlik, jadidlar merosi.

Kirish. O'zbekistonda jadid ma'rifatparvarlarining ma'naviy-ma'rifiy ta'limotini chuqur o'rganish va rivojlantirishga, ularning fan, ta'lim hamda ma'naviy-ma'rifiy sohalardagi g'oyalarini amaliyotga tadbiiq etish orqali milliy ong va tafakkurni yuksaltirish uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Xususan, 2025-2026-o'quv yilidan boshlab pedagogika ta'lim yo'nalishidagi oliy ta'lim tashkiloti talabalari uchun Abdulla Avloniy nomli davlat stipendiyasining tasis etilishi, jadidchilik ma'naviy-ma'rifiy ta'limoti g'oyalari asosida inson kapitalini rivojlantirish, yosh avlodning ma'naviy-axloqiy dunyoqarashini shakllantirish hamda ularni milliy qadriyatlarga sodiq barkamol shaxs etib tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida ta'lim tizimini jadidlar ilgari surgan "ilm-ma'rifat- taraqqiyot garovi" tamoyili asosida isloh qilish bo'yicha keng ko'lami islohotlar amalga oshirilmoqda. "Ma'rifatparvar ajdodlarimizning merosi ularning g'oya va dasturlari Yangi O'zbekistonni barpo etish strategiyasi bilan har tomonlama uyg'un va hamohangdir"[1]. Jadidchilik

ta'limotining zamonaviy talqini yoshlar ma'naviy tafakkurini rivojlantirish, milliy o'zlikni anglashga undashda muhim muhim manba bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bois Yangi O'zbekiston taraqqiyotida jadidchilik g'oyalarining ma'naviy-ma'rifiy ta'limotini chuqur o'rganish, ta'lim, madaniyat va ijtimoiy hayotga tadbiiq etish dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Jadidlar harakati hamma zamonlarda o'zining hurfiylik, mustaqillik, vatan ravnaqi, xalq farovonligi yo'lidagi ezigu maqsadlarni ilgari surgan g'oyalari hamma zamonlarda ham qiymatini yo'qotmaydi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'zining nutq va ma'rualarida jadidlarning faoliyatini o'rganish hamda ularning teran g'oyalarini keng yoyish, yoshlarni milliy vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda bu g'oyalarning ahamiyati va roli katta ekanini ta'kidlab quyidagi fikrlarni bildirib o'tgan. Biz qadimiy va boy tariximizni, ayniqsa, g'oyat og'ir sharoitda ilm-ma'rifat, inson erkinligi, xalq ozodligi, Vatanga, milliy qadriyatlarga mehr va sadoqat g'oyalarini dadil ko'tarib chiqqan jadid bobolarimiz

faoliyatini yanada chuqur o'rganishimiz lozim. Ularning ulug' maqsadlar yo'lidagi mardona kurashi va fidoyiligi Yangi O'zbekistonni qurishda barchamiz, avvalo, yoshlarimiz uchun chinakam ibrat maktabi bo'lib xizmat qilishi zarur.

Adabiyotlar tahlili. O'zbekiston Respublikasi prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasida vatan va millat ozodligi yo'lida kurashib bu yo'lida qatag'onga uchragan jadid bobolarimiz faoliyatini yanada chuqurroq o'rganish kerakligini ta'kidladi. "Biz qadimiy va boy tariximizni, ayniqsa, g'oyat og'ir sharoitda ilm-ma'rifat, inson erkinligi, xalq ozodligi, Vatanga, milliy qadriyatlarga mehr va sadoqat g'oyalari ni dadil ko'tarib chiqqan jadid bobolarimiz faoliyatini yanada chuqur o'rganishimiz lozim. Ularning ulug' maqsadlar yo'lidagi mardona kurashi va fidoyiligi Yangi O'zbekistonni qurishda barchamiz, avvalo, yoshlarimiz uchun chinakam ibrat maktabi bo'lib xizmat qilishi zarur"[2], deydi. Jadid bobolar bir asr avval o'zlari orzu qilgan mustaqil davlat va uning taraqqiyoti uchun dasturilamal yozib ketgan edilar.

Yangi O'zbekistonni qurishda jadidlarning dasturilamalidan foydalanish ularning ruhini shod etish bilan birga, ular bejizga yashamaganliklari, bekorga qon to'kmaganliklarining dalilidir. Uchinchi Renessans g'oyasi ham avvalgi uyg'onish davrlarida ijod qilgan allomalarimizning g'oyalari jamiyatga tatbiq qilish orqali yangi bir uyg'onish davrini yuzaga chiqarish edi. So'nggi yillarda Mahmudxo'ja Behbudiy, Abdulhamid Cho'lpon, Munavvar Qori Abdurashidxonov, Abdulla Qodiriy, Ishoqxon Ibrat, Abdurauf Fitrat kabi jadidlarimizning hayoti va ijodini o'rganish bo'yicha ko'pgina xayrli ishlar amalga oshirildi. Ularning kitoblari to'plab nashr etildi, ilmiy tadqiqotlar qilindi, ularning hayoti va ijodi haqida badiiy va hujjatli filmlar suratga olindi. Prezidentimizning jadid bobolar ijodini yanada chuqurroq o'rganish haqidagi gaplari, ularning ibrat maktabi sifatida ko'rilyotgani har bir ziyolini jadidlarning konsepsiyasini jamiyatga tatbiq etishda tashabbuskor bo'lishga undaydi.

Nega jadidlarning hayoti va ijodini chuqurroq o'rganishimiz kerak? Chunki, jadidlarning vatan ozodligi yo'lida kurashi oson kechmagan. Ular millatni kuchli millat qilib tarbiyalashni maqsad qilgan edilar. Jaholat va qoloqlikka qarshi ma'rifat bilan kurashish, ana shu asosda hurriyatga erishish, Vatanning buyuk sha'nu shavkatini tiklash jadid ta'limotining o'zak g'oyasi hisoblanadi. XX asr boshida, mutaasiblik va nodonlik hukm surgan davr muhitida milliy ruhni saqlagan holda ilg'or G'arb ilm-fani va texnikasi yutuqlarini o'zlashtirish g'oyasini ilgari surish va amalga oshirish chinakam ma'naviy jasorat edi.

Shu maqsadda yangi usul maktablari tashkil qilishdi, millat dunyoqarashini o'sdirishga qaratilgan yangi darsliklar yozishdi, teatrni olib kirishdi, nashriyotlar, gazetalar ochildi. Inson haq-ququqlarini o'zida ifoda etgan milliy konstitsiya yaratishga intilishdi. Iste'dodli yigit-qizlarni G'arbning ilg'or mamlakatlarida o'qitish uchun bor-budlarini sarflashdi. Bunday tashabbuslar uchun o'sha davrdagi xonliklar ularni qo'llab-quvvatlamadi, aksincha, ta'qib ostiga olishdi. Bugungi imkoniyatlar, hozirgi ilm-ma'rifatga xayrixoh hukumat jadidlar zamonida bo'lganida edi, Uchinchi Renessansga allaqachon erishgan bo'lardik. Mahmudxo'ja Behbudiyning "Zamona ilmu-fanidan bebahra millat o'zgalarga poymol bo'lur", Abdulla Avloniyning "Tarbiya biz uchun yo hayot-yo mamot, yo najot- yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir" degan so'zlari bugun ham millatni uyg'otuvchi da'vatdek jaranglab turibdi. Prezidentimiz ulug' ma'rifatparvar Ishoqxon Ibrat haqida shunday degandilar "Men Ibrat domla haqida ko'p o'qiyapman, uning el-yurtimiz taraqqiyoti yo'lidagi fidokorona xizmatlari nafaqat o'z davrida, balki bugungi kunda ham barchamiz uchun haqiqiy ibrat namunasi bo'lib qolmoqda"[3].

Bugun, ommaviy madaniyat xavfi kuchaygan bir davrda jadidlar kabi haqiqatparvar, ma'rifatparvar, fidoyi avlodga katta ehtiyojimiz bor. O'zbek o'z baxtu saodatini farzand kamolida deb biladi. Farzandi baxtli bo'lishi uchun hech narsani ayamaydi. Ertangi avlod agar bilimli, sog'lom, dunyoqarashi keng, e'tiqodi butun, ma'naviyatli inson bo'lib voyaga yetsa, xalqimiz chinakam baxtli-saodatli bo'ladi. Tashabbuskorlar rag'batlantiriladigan, yangicha ishlash, yangicha fikrlash zamon talabi bo'lgan bugungi kunda jadidlar hayoti va faoliyati yoshlar uchun ibrat maktabi hisoblanadi.

Muhokama va natija. Avvalgi davrlarda jadidlar va ularning ijodiga nisbatan noto'g'ri munosabatda bo'lingani bor gap. Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev jadid bobolarning nomini oqlash va abadiylashtirish yo'lida ulkan ishlarni amalga oshirdi. Murojaatnomada jadidlar haqida aytilgan fikrlar zahirida, mazkur jarayon bardavom bo'lishi, jadidlar hayoti va ijodi bilan chuqurroq tanishish, ibrat maktabi sifatida ko'rish, ularning asarlari va g'oyalari Yangi O'zbekistonni qurishda xizmat qiladi, degan ta'kid bor. Jadid degani – yangi degani. Shu ma'noda, Yangi O'zbekiston yangilik va yaxshilik tarafdori bo'lgan jadidlarning orzusi ham edi, desak, yangilashmagan bo'lamiz.

2020-yil 8-oktabrda Prezidentimizning "Qatag'on qurbonlarining merosini yanada chuqur o'rganish va ular xotirasi abadiylashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoyishi qabul qilinishi esa tarixiy adolat tiklanishi va shahidlar xotirasini abadiylashtirilishi borasidagi ishlarni yangi sifat bosqichiga ko'tardi. Farmoyish asosida Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri kesimida jami 14 ta "Qatag'on qurbonlari" xotira kitoblari tayyorlandi. Ularga qatag'on qurboni bo'lgan 40 mingga yaqin vatandoshimizga oid ma'lumotlar kiritildi[4].

Shuningdek, Qatag'on qurbonlari xotirasi davlat muzeyi ekspozitsiyasi "Yangi O'zbekiston: Uchinchi Renessans asoslari" konsepsiyasi asosida tubdan yangilandi. Zamonaviy sensor kiosklar va monitorlar bilan jihozlandi.

Muzey hamda hududiy muzeylarning asosiy vazifasi tashrifchilarni qatag'on siyosati tarixi bilan tanishtirish, qatag'on qurbonlarini yod olish, yoshlarni ularning eng yaxshi an'analari asnosida tarbiyalashdan iborat. Ularning ilmiy-ma'rifiy maqsadi esa mustamlaka davridagi siyosiy, iqtisodiy, madaniy jarayonlarni o'rganish, anglash, qatag'on siyosatining fojiali oqibatlarini tadqiq qilish, yoshlarni Vatanga muhabbat, mustaqillik g'oyalari sadoqat ruhida tarbiyalashdir.

Bu borada Qatag'on qurbonlari xotirasi davlat muzeyi tomonidan Vatan himoyachilari kuni, Xalqaro muzeylar kuni, Xotira va qadrlash kuni, Qatag'on qurbonlarini yod etish kuni, Mustaqillik bayrami munosabati bilan muntazam ravishda o'tkazib kelinayotgan ilmiy-amaliy, ma'naviy-ma'rifiy, madaniy tadbirlar alohida ahamiyatga ega. Xususan, muzey tomonidan turli mahalliy va xorijiy tashkilotlar bilan hamkorlikda 2002-2022-yillar mobaynida 50 ga yaqin konferensiya, 700 dan ortiq ilmiy, ma'naviy-ma'rifiy tadbir, seminar o'tkazildi. Albatta, bu tadbirlar hisobot uchun emas, yurt, millat sha'ni, qimmatli tiklanayotgan muhim davrda o'tkazilgani bois ham katta taassurot qoldirdi.

Yangi O'zbekistonda jadidlar faoliyatini o'rganish hamda targ'ib etish masalasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirilib joriy yil 11- dekabr sanasida "Jadidlar: milliy o'zlik, istiqbol va davlatchilik g'oyalari" nomli xalqaro konferensiya tashkil etildi. Bu konferensiyaga butun dunyo jadidlar faoliyatini o'rganuvchi yetuk mutaxassis olimlari ishtirok etdi.

Jadidlarning faoliyatini o'rganish xalqni millatni o'zligini anglashi va mustaqillik osonlik bilan qo'lga kiritilmaganini yoshlarga teran yetkazib berishdan iboratdir. Jadidlarning hayotini chuqurroq o'rganish vatan ozodligi yo'lida kurash oson kecmadi. Ular millatni kuchli millat etib

tarbiyalash va millatni uyqudan uyg'otishga astoydil harakat qilgan. Jaholat va qoloqlikka faqat ma'rifat bilan kurashish va yo'lda hurriyatga erishish, vatanni buyuk shanu shavkatini tiklash jadidlar ta'limotining asosi edi. Shu asnoda bugungi kunda ularning ta'limoti vatanni yanada taraqqiy etishi hamda rtoivojlantirishi yoshlar qalbida Vatanga muhabbatni uyg'otishda qo'l keladi.

Jadidlar harakatini ularning ezgu niyyat yo'lidagi faoliyatini o'sha davrlarda xonliklar qo'llab-quvvatlaganda uchunchi renessansga allaqachon erishgan bo'lar edik. Ammo bundan qo'rqqan chor Rossiyasi tezroq ularni yo'q qilishga kirishgan. Zero Mahmudxo'ja Bexbudiyning "Zamona ilmu-fanidan bebahra millat o'zgalarga poymol bo'lur" deya bejiz aytmagan. Yoki Abdulla Avloniyning "Tarbiya biz uchun hayot-yo mamot, yo najot- yo halokat, yo saodat-yo falokat masalasidir" degan gaplari g'oyalari millatni uyg'atishga va uni taraqqiy ettirishga dav'atdir. Bu g'oyalar bugungi kun uchun qanchalar zarur va jamiyat tarqqiyotini yuksaltirishda beqiyos o'ringa egaligi bilan ajirilib turadi.

Tarixini mukammal bilagn millatni yo'q qilish oson kechmaydi. Shu sababdan jadodlarga munosib avlodlarni tarbiyalashda jadidlar faoliyatining uning ezgu g'oyalarini yoshlarga yetkazib berish va chuqurroq o'rganish bugungi kunning dolzarb masalalaridan hisoblanib, Yangi O'zbekistonni qurishda jadidlarning dasturamlidan foydalanish ularning ruhini shod etish bilan birga ularning bejizga yashamagani hamda bekorga qon to'kib Vatan ravnaqi yo'lida jon fido etmaganlariga dalil bo'ladi. Uchinchi Renessans g'oyasi ham avvalgi uyg'onish davrlarida ijod qilgan allomalarimizning g'oyalarini jamiyatga tatbiq qilish orqali yangi bir uyg'onish davrini yuzaga chiqarish edi. So'nggi yillarda Mahmudxo'ja Behbudiy, Abdulhamid Cho'lpon, Munavvar Qori Abdurashidxonov, Abdulla Qodiriy, Ishoqxon Ibrat, Abdurauf Fitrat kabi jadidlarimizning hayoti va ijodini o'rganish bo'yicha ko'pgina xayrli ishlar amalga oshirildi. Ularning kitoblari to'plab nashr etildi, ilmiy tadqiqotlar qilindi, ularning hayoti va ijodi haqida badiiy va hujjatli filmlar suratga olindi. Prezidentimizning jadid bobolar ijodini yanada chuqurroq o'rganish haqidagi gaplari, ularning ibrat maktabi sifatida ko'rilayotgani har bir ziyolini jadidlarning konsepsiyasini jamiyatga tatbiq etishda tashabbuskor bo'lishga undaydi.

Vatanning buyuk sha'nu shavkatini tiklash jadid ta'limotining o'zak g'oyasi hisoblanadi. XX asr boshida, mutaasiblik va nodonlik hukm surgan davr muhitida milliy ruhni saqlagan holda ilg'or G'arb ilm-fani va texnikasi yutuqlarini o'zlashtirish g'oyasini ilgari surish va amalga oshirish chinakam ma'naviy jasorat edi.

O'zbekistonda Sovet hukumati davrida qatag'on qilingan 1000 dan ziyod kishilar oqlandi bu albatta mustaqillik sharofati bilan. O'zbekistonda jadidlar xotirasiga bag'ishlangan "Jadidlar: milliy o'zlikni anglash istiqloq va davlatchilik g'oyalari" mavzusidagi anjumanning asosiy maqsadi ma'rifatparvar ajdodlarimizning ilg'or g'oya va qarashlarini o'rganish va tizimlashtirishdan iborat. Turkiston jadidlarining milliy davlatchilik taraqqiyot bosqichidagi ta'siri va o'rmini o'rganish juda muhimdir. Jadidlarning Yangi O'zbekisyttonni rivojlantirishdagi asosiy g'oyalarni teatr, matbuot orqali yetkazib berdi.

XX asr tongida millat ziyolilarining Turkiston xalqiga ma'rifat tarqatishdagi xizmatlari beqiyosdir. Ular ma'naviy-ma'rifiy ruhda, o'tkir publitsistik maqolalari bilan millatni uyg'otishga, jaholat iskanjasidan ma'rifat yuksakligiga olib chiqishga intildi. Yoshlar tarbiyasiga, maktablarni isloh qilishga katta ahamiyat qaratdi. Jumladan, Mahmudxo'ja Behbudiy "Padarkush" dramasida ilmsizlik oqibati xorlik ekani g'oyasini ilgari surdi. Munavvarqori Abdurashidxonov esa

1903-yildan jadid maktablari ochib dars berish borobarida "Adibi avval" (1907), "Adibi soniy" darsliklarini yozdi. Abdulla Avloniyning "Birinchi muallim" (1909), "Ikkinchi muallim" (1912) nomli darsliklari, "Turkiy guliston yoxud axloq", "Adabiyot yoxud milliy she'rlar" kabi qo'llanmalari ham ayni maktab islohiga qaratilgan edi. Shubhasiz, "Al-Isloh" jurnali ham bu vazifadan chetda turgan emas. Jurnal sahifalarida ta'lim islohi mavzuida va ma'rifatga targ'ib etuvchi turkum maqolalar, she'riy va nasriy asarlar e'lon qilingan. Jumladan, Mahmud Alizoda Toshkandiyning "Milliy aloqa" she'rida bunday yozilgan:

Bizda ko'p jahl-u g'azab, arbobi g'aflat ichra biz,
Ma'rifat ilm-u funun aylab kirom isloh qil...
To'y uchun sarf aylagaymiz necha yuz dinorlar,
Rusum deb isroflar ming-ming diram isloh qil.
Masjid-u maktab madoris sori qilg'il nazar,
Onlari ilm-u odobda muntazam isloh qil[5]

Shoirning ushbu misralarida Turkiston xalqi hayotidagi qoloqliklarni, ma'rifatsizlikni isloh qilish g'oyasi mujassam. To'ylarni ortiqcha xarajatlar bilan dabdabali o'tkazishga zo'r berilayotgani, yana buning urf-odat deya talqin etilayotgani uning haqli e'tiroziga sabab bo'ladi.

Muallif yosh avlodning aziz vaqtini behuda o'tkazib, ko'cha changitib, ot choptirib yurishidan, boylarning farzandlari maktab va madrasalarni pora berib tamomlashidan, oqibatda o'z oilasiga fojia keltirishidan iztirobga tushadi. Vasliy birgina diniy bilimlar bilan chegaralanib qolmay, dunyoviy bilimlarni ham o'rganish zarurligini uqtiradi. Jaholatda qolgan "qora xalqning oqarishi"da birdan-bir vosita ma'rifat ekanini alohida ta'kidlaydi. Vasliyning "Al-Isloh" jurnali 1915-yil 17-sonida chop etilgan "Islohi tadrish haqida" sarlavhali musaddasi bu jihatdan diqqatga sazovordir.

Mana shunday dav'atlar bugungi kunda ham juda zarurdir. Umuman olganda aytish mumkinki jadid bobolarimizning qilgan mehnatlari, sayi-harakatlari bugungi kunda ham o'z o'rmini yo'qotmagan. Ular tomonidan ilgari surilgan dasturlar va g'oyalar o'z o'rmini yo'qotgani yo'q. jamiyat va millat taraqqiyoti uchun barchani birdek kurashga millatni uyg'otib xalqni ozodlik uchun kurashga chorlagan fidoiylarning yodi har doim yodimizdadir. Bugungi kunda ularning g'oyalaridan keng foydalanish ularning yoshlarni ilmi, bilimli qilishga harakat qilganlari va shu uchun ishlab chiqqan rejalari bugungi kunda ham foydalanishga tajribadan o'tkazishga loyiqdir. Yoshlarni ham yevropa fanlirdan bahramand bo'lishi va zamon talablariga munosib yoshlar etib tarbiyalashda foydalanish mumkin. Bugungi kun O'zbekistonda yangi Uyg'onish davri, ya'ni Uchinchi Renessans poydevorini yaratish asosiy maqsad qilib belgilangan ekan, Prezidentimiz ta'kidlaganidek, "Buyuk ajdodlarimizning orzulari ushaladigan davr keldi. Ularning betakror va noyob ilmiy-ma'naviy merosi biz uchun doimiy harakatdagi hayotiy dasturga aylanishi kerak. Bu o'lmas meros hamisha yonimizda bo'lib, bizga doimo kuch-quvvat va ilhom bag'ishlashi lozim. Avvalambor, milliy ta'lim tizimini ana shunday ruh bilan sug'orishimiz kerak"[6].

Xulosa. Jadidchilik harakati Yangi O'zbekiston taraqqiyotining ma'naviy-ma'rifiy poydevorini tashkil etuvchi eng muhim omillardan biridir. Jadidlar ilgari surgan ilm va ma'rifat, milliy o'zlikni anglash, vatanparvarlik, inson erkinligi va ijtimoiy adolat g'oyalari bugungi islohotlar mazmuni bilan uyg'unlashib, yangi davr taraqqiyotining mafkuraviy yo'nalishini belgilab bermoqda. Ularning ta'lim, madaniyat va ijtimoiy hayot sohalaridagi ilg'or qarashlari zamonaviy O'zbekiston jamiyatining yangilanish jarayonlariga nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bois jadidchilik merosini chuqur o'rganish, uni yoshlar tafakkuriga singdirish va zamonaviy ma'naviy-ma'rifiy siyosat bilan uyg'unlashtirish

Yangi O'zbekistonning barqaror rivojlanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR

1. Мирзиёев Ш.М. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. –Т.: Ўзбекистон. 2024. –Б. 262.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-dekabrda Oliy Majlisga murojaatnomasi. https://president.uz/oz/lists/view/5774?utm_source
3. Mirziyoyev, Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
4. To'xtasinov, M. O'zbek ma'rifatparvarlari merosi va zamonaviy ta'lim jarayoni. – Toshkent: NMIU O'zbekiston", 2019.
5. Mahmud Alizoda Toshkandiy. Al-Isloh, 1916, 3-son. – B. 12.
6. Мирзиёев Ш.М. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. –Т.: Ўзбекистон. 2024. –Б. 268.